

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ ได้ร่วมกับชุมชนบนพื้นที่สูงใน 7 พื้นที่ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ และห้วยส้มป่อย โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ ป่ากล้วย ปางมะโอ แม่สอง และโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาการปลูกฝิ่นขุนตื้นน้อย ในการศึกษารวบรวมและคัดเลือกสมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีศักยภาพสำหรับการต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลการดำเนินงานได้รวบรวมและทบทวนภูมิปัญญาท้องถิ่นการใช้ประโยชน์สมุนไพรและยาพื้นบ้าน จำนวนทั้งหมด 834 ชนิด โดยคัดเลือกสมุนไพรและยาพื้นบ้านที่มีศักยภาพพัฒนาเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ พัฒนาผลิตภัณฑ์รักษาสุขภาพด้านบำรุงร่างกาย 92 ชนิด และขับสารพิษ 39 ชนิด รวม 131 ชนิด และพัฒนาแนวทางสำหรับสร้างมูลค่าเพิ่มในชุมชน 33 รายการ ทั้งนี้ สมุนไพรดังกล่าวยังถูกนำไปวิเคราะห์สารสำคัญและหาแนวทางการพัฒนาต่อยอด โดยคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 83 ชนิด นอกจากนี้ ยังศึกษากระบวนการผลิตยาพื้นบ้านแบบดั้งเดิมของชุมชน หาแนวทางในการแปรรูปเป็นวัตถุดิบอย่างง่ายและเป็นไปตามมาตรฐานให้แก่ชุมชน เผยแพร่องค์ความรู้และภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรและยาพื้นบ้าน 3 รูปแบบ คือ สื่อวีดิทัศน์ 1 เรื่อง จัดนิทรรศการ 2 ครั้ง จัดทำโปสเตอร์ เอกสาร และหนังสือให้แก่ชุมชน 3 แห่ง รวม 146 ชนิดพืช

คำสำคัญ : พืชสมุนไพร ยาพื้นบ้าน พื้นที่สูง

Abstract

This action research was collaborating with highland communities in 7 areas; include Wat Chan and Huay Som Poi Royal project department centers, Phong Kham, Pa Kluay, Pang Ma-O, Mae Song, Kun Tuen Noi extension areas, to study and screening of efficient medicinal plant and local wisdom for application and value creation. A Number of 834 medicinal plant species were collected and reconsidered usage of local wisdom. Then, it was screening to develop into 3 ways; healthy product (131 species) divided into health promotion 92 species and detoxification 39 species. Additionally, the research was developed a number of 33 products for guideline the value creation in their communities. In order that, a number of 83 medicinal plant species were referred to Faculty of Pharmacy, Chiang Mai University to analyze active compound and develop other guidelines application. Moreover, the research was studied on process of traditional medicine production, developed guideline of simple medicinal plants transformation according to the law and published application and local wisdom of medicinal plant and folk medicine usages, divided into 3 ways include 1 video file, 2 exhibitions and poster/ document/book in 3 areas, total of 146 medicinal plants.

Keywords : Medicinal plant, Folk medicine, Highland

